

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

לב.

עין משפט גזר מצוה

לג א ב מיי פ"כ מהל
 אסורי ביאה הל' עו
 סמנ לאוין קבט טושיע
 אהיע פ"ג טעף :
 לד ג מיי פ"ד מלכות
 עזות הלכה טו סמנ
 טעז קט טושיע ח"מ פ"ל
 טעף :
 לה ד מיי עס הלכה ד
 ופ"כ מהל' אסורי
 ביאה הלכה טו סמנ
 טושיע עס פ"ט וטושיע
 אהיע פ"ג טעף :
 :

(א) כמותות טו. כן. קדושין דף
 עג: גיטין דף ע. ט. (ב) [קתן
 דף קסא: גיטין דף ג:]
 סנהדרין דף ע"ב. כן.
 [מוספתא סנהדרין פ"ה,
 א] ונ"ע מוס' כמותות טו.
 (ד) ונ"ע מוס' כמותות טו:
 ד"ה ואסקיניה.

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר דסת' גמור
 הוא ככ"ו וכן בסמוך:
 (ב) רשב"ם ד"ה דמישין
 לילולת וכו' ועשו עלוהו
 ויבטלו וכו' להשכיב את הקול
 וכו' בשביל קול מעלה
 בעלמא כ"ל ודאי עס ד"ה
 ד"ה אלעזר וכל הענין כ"ל
 ר' אלעזר במקום ר'
 אלעזר: (א) תוס' ד"ה
 והאמר וכו' איתמר ד"ה
 דקאמר: (ב) ד"ה אלעזר
 ערער פחות משעס:

מוסף רש"י

והאמר ר' יוחנן בר' לא
 איתפרש הכא [גיטין טו].
 ונפק עליה קלא. קול
 בעלמא ולא עדות [כחובות
 טו]. ואחתיניה. מן הכהן
 שעל שידקו את הדבא,
 שבעלה הוא לכהנה [טו].
 ואסקיניה. דמקום קול היו
 תד מהימן [טו]. ודכולי
 עלמא. כן ל' אלעזר כן
 לר"ש מצטרפין. עני עדים
 המעידים על שלם פניו זה
 בשאר עדות [טו]. לילולת
 דבי דינא. שהורידוהו ועטלו
 פטמים ונעשו יעטלו ועטלו
 דכריס. והיו דקאמר ר"א
 דמלחא שהורידוהו ע"פ
 הערוין אין מעלין ע"פ עד
 זה השני אע"פ שיש אלעזר
 עס אהרן [טו]. אפיילו
 בתרי. אלו כהני הדדי
 כפטים שיהי לר"א לא מקימין
 ליה [טו]. ואין ערוין
 מתקיימת. להקבל כ"ד
 אפילו ראו עיניו כהני
 ופגומה אחריהם היא ולאו
 כ"ה יושע בן קנחא קאמרו לה.
 ור"א ר"ש כפגומה דר' נתן
 ורבנן פלוגי [טו].

מוסף תוספות

א. וכן מצאנו
 בירושלמי (כחובות פ"ח
 ה"ח). פטוינו. ב. דקתי
 מעלין לכחונה על פי עד
 אחד. תוס' כמותות טו.
 ג. ונפק עליה קלא
 ואחתיניה. מוס' ר"ה ק"א
 כמותות טו. ד. שאין
 מורידין מן החוקה על פי
 הקול אלא שחוששין ההר
 הדבר בספק. וספרי דכתב
 בהו ואחתיניה וכו'
 לחושא קרי הורדה. יבטו
 יושב. ה. [ד'תרומה כותן
 היה דרבנן. תוס' ה"א"ש
 כמותות טו. ו. והיה דפרק
 האומר דינא דפסלין ליה
 היינו דוקא לעבודה א"כ
 לתרומה דאורייתא. רשב"ם.
 ז. [ד'כיון דמחוקין לה
 לעלמא כאשת איש ובתקן
 עדידה נמי קיימי עלה בתקן
 דמאורייתא. אוחוקיה
 קיימא. ט. ח. והוא לא
 ספיקא לפיכך כיון ששעת
 לאחד מעדיה לא תצא.
 ט. שבאו שני עדים
 ואמרו מת בעלני ונית
 מצפפה שהרי לא היתה
 צריכה להיחר ביד מותרת
 לחזור לו דאנוסה היא.
 ט"ז. ונ"ע מוס' : א. [ו]איכא
 חוקה דאיתא דייקא
 ומינסבא. רשב"ם.

ורשב"ג סבר ערער טרי. צעין אצל במקום ערער אחד היו עד
 אחד נאמן להכשירו: והאמר ר' יוחנן. לא איתפרש היכא קאי: ונפק
 עליה קלא. קול בעלמא ולא עדות: ואחתיניה. מן הכהונה עד שידקו
 את הדבר שמעלה היא ככהונה. וכל זה יתור לשון הוא בלא לוקח
 דבלא קול נמי מיתוקמא שמענתא
 שפיר בעד אחד מכשיר מעיקרא ועד
 אחד כסוף ושנים עדים עוררים צינתיים
 כדמפרש ואזיל אלמא משום הכי נקט
 ליה דבעי למימר ואתא עד אחד ואמר
 דכהן גמור הוא ואסקיניה דלמאי אתא
 עד אחד להכשירו אלמא אם כן ילא
 עליו פסלות קודם לכן: ואסקיניה.
 דמקום קול היו עד אחד מהימן:
 ואחתיניה. דלמח דמקום שנים אין
 דבריו כלום: ואם אש' עד אחד. לצסוף
 ואמר דכהן גמור הוא והוולו להו שנים
 מכשירין: ודכולי עלמא. כן רבי אלעזר
 כן רשב"ג מנרפין עדים המעידים זה
 שלא בפני זה בשאר עדות וה"נ יש
 לנו לזרף מן הדין עד ראשון ועד
 אחרון המכשירין וכשירינו ליה אם לא
 מפני זילותא דבי דינא כדמפרש ואזיל:
 דרבי אלעזר סבר כיון דאחתיניה.
 על פי ב' עוררין וצדין הורדנוהו דבעל
 מקום האמינה תורה שנים מו לא
 ליסקי ליה על פי עד אחד זה השני
 אף על פי שיש לזרפו עס הראשון
 ולהכשירו ליה דלוקי תרי לכהדי תרי
 ולוקי גברא אחוקיה דכשרות קמייתא
 דהוה מוחזק לן בצדוה דכהן הוא וגם
 הכשרותו תמלה על פי עד אחד קודם
 שצאו עוררין: דחיישין ליה זילותא דבי
 דינא. שהורידוהו על פי עוררין
 ועשיו (ט) יעלו ויבטלו דכריסה. והכי
 קאמר ר' אלעזר איתמי אין מעלין ע"פ עד
 שיש עליו עוררין שנים הפוסלין אותו הלכך לא מהני עד שני הצא
 לצסוף להכשירו להצטרף עם הראשון המכשיר דאע"ג דאיכא למימר
 לוקי תרי מכשירין לכהדי תרי פוסלין ולוקי גברא אחוקיה ויהיה כשר
 אפי' הדי לא מקמי צדוהו ולא משום זילותא דבי דינא. והאי דאסקיה מעיקרא
 על פי עד אחד הצא להשכיב הקול ללו זילותא דבי דינא הוא
 דמאי דאחתיניה בשביל קול בעלמא הוא וכדי לחזור ולהעלותו אחר
 שידקו הדבר הורדנוהו הלכך כי הדר מסקי ליה ליכא זילותא אצל
 כשהורדנוהו על פי עדים מן הדין הורדנוהו וכי הדר מסקי איכא
 זילותא: ואנן מסקינן ליה. ואי קשיא תרי ומרי נינהו ואמאי מסקינן
 ליה והא הוי ספק תריין לוקי תרי לכהדי תרי ואוקמיה אחוקיה
 קמייתא דאסקיה על פי עד ראשון שהיה נאמן דהא אכתי אין עוררין
 דקיל לא עוררין הוא: אי הדי. דר' אלעזר חייש זילותא דבי דינא:
 מאי איריא. עד הצא לצסוף דהסם אין מעלין משום זילותא דקדמני
 מתני' אין מעלין על פי עד אחד בזמן שיש עליו עוררין הא על פי
 שנים מעלין אפילו תרי אמו כהדי הדדי נמי כפעם שניה לרבי אלעזר
 לא מסקינן ליה: אלא אמר רב אשי דכולי עלמא כו'. והיינו אשלי
 רבדכי דלעיל [א"א]: והכא בלזרף ערוין קא מיפלגי. לר' אלעזר אין
 מנרפין עד אחרון עם הראשון הואיל ולא העידו שניהם ככחד כרבנן
 דפלוגי ארדכי נתן אצל אס צאו שניהם ציחד דכהן הוא ולזילותא
 ומוקמינן ליה אחוקיה קמייתא דמוחזק לן בצדוה דכהן הוא ולזילותא
 לא חיישין ורשב"ג כר' נתן: דהני סנאי. ר' נתן ורבנן: דסניא
 אין ערוין מצטרפם. אין לר' כהן כהן כהן מחלוקת דרבי יהושע בן
 קרחא ורבנן אלא כן היא כרייתא שלימה בשליה זה צורר [סנהדרין ג]. ומשום
 גרר' דסיפא נקט רישא: עד שיראו שניהם ככחד. את העדות
 לאפוקי אחד אומר בפני הלוהו ואחד אומר בפני הודה לו עליו:
 אפי' צוה אחר זה. אחד אומר ציוס ראשון ליה פלוני מפלוני מנה
 ואחד אומר ציוס שני ראייתו גס אני שניה ממונו דמ"מ אמנה ק"י
 מנסקי. ות"ק סבר אמנה דקא משהדי האי לא קא משהדי האי וה"ל
 לגבי מנה ח"י עדות וטעמייהו מפרש שפיר כסנהדרין [ס] מקרא ומסברא:
 אין ערוין מקיימת. להתקבל צ"ד ופ"י ראו שניהם ככחד עד
 שיעידו שניהם ככחד בפני צ"ד. ופולגתא אחרינהי היא ולאו ר' יהושע
 בן קרחא קאמר לה ור' אלעזר ורשב"ג כפולגתא דר' נתן ורבנן פלוגי:
 ר' נתן אומר כו'. וטעמייהו מפרש התם שפיר מקרא ומסברא:
 אמר

רבינו גרשום

והאמר ר' יוחנן אין ערער
 פחות משנים והכי אמר
 ר' אלעזר דהיכא דאיכא
 ערער תד אין מפלין. לא
 לא במאי פסקין דמאי
 ביניהו כגון דמחזיק לן
 כו' ודכולי עלמא מצטרף
 לעדותן דקמא דבתרי
 דמכשירו ליה אע"ג דלא דאין
 בהדיו: חיישין לזילותא
 דבי דינא שהורידוהו מן
 הכהונה. והואיל דליכא
 אילא חד סהודא דאחי אפי'
 לא נכשירו ליה מסקינן ליה דאין
 מעלין לכמותה על פי עד
 אחד הואיל דאיכא עוררין
 עבר עובדי ליה חיישין
 לזילותא דבי דינא משום
 דכ"ל כרשב"ג דאמר משום
 ר' שמעון. אי הכי דפלגי
 חיישי לזילותא דבי דינא
 מאי איריא דאין אחר דאחי
 באפי נפשיה אפי' אחר
 תרי כחודא כיון דאחתיניה
 חיישי לזילותא דבי דינא
 ולא מסקינן ליה. עד שיראו
 שניהם ככחד שאם העיד
 אחד אני ראיתי פלוני ליה
 מפלוני מנה ואח"כ העיד
 אחר אני ראיתי פלוני ליה
 מפלוני מנה אין עדותן
 מצטרפת עד שיראו מנה
 הגדי' ככחד שלה מנה
 דלמלא אמנה דקא מסהדי
 דאי לא מסהדי האי דשבת
 פרע לו ושוב ליה ממנו. ר'
 ככחד: ר' אלעזר סברא ליה
 יהושע בן קרחא אומר אפי'
 ביה אחר זה הואיל ועדות
 אחת הן מעידין וביים אחד
 ושעה אחת: ואין עדותן
 מתקיימת בבית דין. שאם
 אמר אחד אני ראיתי עדות
 זה וחבירו שם היה ולמחר
 בא חבירו והעיד כן אין
 מצטרפין עד שיעידו שניהם
 ככחד: ר' נתן אומר וכו'.
 מצטרפת ורשב"ג סבר כר'
 נתן מצטרפין:

והאמר רבי יוחנן כו'. ונראה לר"י דר' יוחנן עיקר דבריו אהך
 משנה איתמר^א (א) והיינו דקאמר דברי הכל היינו רשב"ג
 ור' אלעזר דאיינו צעורין ולהכי לא קא משני הכא ה"מ היכא
 דאיכא חוקה דכשרות אצל היכא דליכא חוקה דכשרות לא אמר כדמשני
 צפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עג:): גבי
 נאמנת חיה לומר זה כהן דאחתיניה
 דהכא קאי ור"ת כיון דאחתיניה דהכא
 קאי היכי פריך מיניה התם וצפ"ק
 דגיטין (דף ע. ט. וס) דלמלא הא דקאמר
 ר' יוחנן אין ערער פחות משנים
 היינו משום דאיכא עד אחד דמכשיר
 וי"ל דהגמ' ידע דר' יוחנן מיירי
 כדמסקי דינא עליו קול שהוא כן
 גרושה ואח"כ צא עד אחד דמכשיר
 להסיר הקול ואתו צי תרי כו' וצכה"ג
 אמר רבי יוחנן דאין (ו) פחות משנים
 ואע"ג דעד אחד שהכשיר והקול
 כליתנהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול
 אס לא החוקה שהרי הקול פוסל
 והעד אינו פוסל:
 אין ערער פחות משנים. לא צא
 לאפוקי אלא עד אחד אצל
 קול פוסל כדמסקינן:^א
 ונפק עליה קלא ואחתיניה. לאו
 דוקא אחתיניה אלא כלומר
 ממילא יכד^א דאי דוקא אחתיניה אמאי
 אסקיניה והא איכא זילותא דבי דינא
 למימר ליכא זילותא אלא כשסורדו
 צ' פעמים דכשמעתמא מוכח דאפי'
 כחדא זימנא איכא זילותא ל"ה הורדה
 גמורה קאמר וליכא זילותא צ"ד אלא
 היכא שהורידוהו על ידי עדות אצל
 כהונה שע"י הקול ליכא זילותא:
 ואתא חד סהודא ואסקיניה. ואע"ג

דאמרינן דפרק המגרש (גיטין דף פט. וס) ללא מנכטין קלא גבי גרושה
 לכה משום דאית ליה תקנה אצל הכא דאי לא מסקינא ליה פסול
 לעולם מנכטין אי נמי כתרומה דרבנן הקילו^ו: א"נן מסקינן ליה.
 דלוקי תרי צדדי תרי ואוקי גברא אחוקיה דמוחזק לן דלצו כהן
 הוא ותימה דכדדי פסקה האומר בקדושין (דף טו. וס) גבי ינאי המלך
 ויבוקש ולא נמלא היכי דמי אילימא דמרי איתמרי אישכבחי ותרי אמרי
 לא אישכבחי תרי ותרי נינהו מאי חזית דקמכת אהני סמוך אהני
 ואמאי לא נמלא והשתא מאי קא פריך ארדכי אית לן למימר לוקי
 תרי צדדי תרי ואוקי גברא אחוקיה ולוקי ינאי אחוקת אמו ללא
 אישכבחי ופירש התם בקונט' דחוקת האס לא מהני להכשיר את
 ינאי לפי שאין עדים צדין לפסול את האס לכהנה אלא להעיד על
 ינאי ונראה לר"י דלמה לא יעיל חוקת האס לצו הואיל ואינו
 יכול להיות שפאה האס כשהיה אס לא יהיה הכן כשר ועוד דהכא
 אע"ג דעל הכן מעידים לפסלו מהניא ליה חוקת האס להכשירו ונראה
 לר"י דהיינו טעמא משום דמסקינן צפ' ד' אחין (יצמות דף לא. וס) דה'
 (תרי) דכל תרי ותרי הויא ספיקא דרבנן והאס נמי הוי ספיקא דרבנן
 ולהכי פריך התם סמוך אהני דנהי דמדלוריימת אמרי' לוקי תרי
 צדדי תרי ואוקי איתמא אחוקה מ"מ מדרבנן יש לפסולה והכא לענין
 תרומה דרבנן הקילו והתירו צה צדדי ותרי ולאוקמיה אחוקיה^א והא
 דאמר לעיל שנים אומרים מת וצ' אומרים לא מת כו' אצל נשאת
 ואח"כ צאו עדים לא תלא אע"ג דתרי ותרי ספיקא דרבנן היא
 ומדלוריימת אית לן לאוקמה אחוקה דהיא אשת איש והיה לה ללאת
 אע"פ שנשאת לאחד מעדיה^א אורי' דאיתא חוקה דדייקא ומנסבא
 ומרעה חוקת אשת איש^א ואס תאמר כי איכא צ' עדים לא דייקא
 דליכא חומר כפוסה כדאמר כהאשה רבה (טס דף פו. וס) שנשאת
 שלא ברשות מותרת לחזור לו ומפרש התם דהיינו שנשאת בעדים^א
 וי"ל הואיל ומכתישים זה את זה איכא חומרלא אס תעמוד תחת בעלה
 צטענת צרי שלה ור"ת צ' אומרים נגשרה וצ' אומרים ללא נגשרה
 אמאי לא תלא שנשאת ואח"כ צאו עדים הא לא דייקא דלוקק צנת
 הוא דדייקא שיראה שמה יצא וידעו הכל שלא מת ואינה נאמנת
 לומר נגשרה דשלא בפני בעלה מעיזה ומעיה ועוד היכא דאיכא
 עדים דקא מסקינן לה מעיזה ומעיה וי"ל דלענין הכי דייקא ומרע'
 חוקת אשת איש דלעולם יראה שמה יוחמו או יפסלו בגזילות ור"ת
 למאי דלא ידע דצאומר צרי ל' איירי מאי קאמר היא גופא כהאס
 תלוי קיימתה ה"ל למימר כחטאת קיימתה וי"ל דפרקי אפילו נאמר
 מ"מ כהאס קיימתה ואין להאריך וככתובות (דף כו. ד"ה אהן) פירשמי':
 אמאי

דתרי ותרי הוה ספיקא דלוריימת כדפי' צפ' ד' אחין (דף לא. ד"ה א) (א) מ"מ כהאס קיימתה ואין להאריך וככתובות (דף כו. ד"ה אהן) פירשמי':
 אמאי